

Sluit jouw opleiding aan?

Quickscan

Aansluiting en Studiesucces vo/mbo-Hogeschool Rotterdam

Adviseurs Aansluiting vo/mbo-Hogeschool Rotterdam

Januari 2019

Toelichting Quickscan Aansluiting en Studiesucces

Doel Quickscan

De thema's uit de Quickscan geven de opleiding inzicht in hoe het eigen onderwijs aansluit op het vo en mbo. Het instrument is een hulpmiddel om aandachtspunten te signaleren en biedt de mogelijkheid tot interne discussie over eventuele interventies. De scan kan worden ingevuld door de betrokkenen bij de in- en doorstroom, zoals: onderwijsmanagers, eerstejaarscoördinatoren, docenten die lesgeven in het eerste jaar, OKP-adviseurs, pr-docenten en SLC'ers/PI-docenten.

Thema's

Om welke 7 aansluitingsthema's gaat het in de Quickscan?

- **'Voor de poort'** (de periode tot aanmelding): opleidingsvoorlichting, aansluiting en samenwerking toeleverend onderwijs.
- **'Door de poort'** (de periode vanaf aanmelding tot aanvang opleiding): intake-traject.
- **'Na de poort'** (de eerste 100 dagen van de propedeuse): curriculum en studiegedrag, sociale binding, studiesucces/uitval en begeleiding.

Routekaart Quickscan

De Quickscan kan als volgt ingezet worden:

1. Waar staat de opleiding nu?

- De Quickscan bevat 7 aansluitingsthema's. Bij elk thema is een korte omschrijving geplaatst. De opleiding bepaalt of deze omschrijving van toepassing is op de opleiding.
- Vervolgens maakt de opleiding een keuze voor één of meerdere aansluitingsthema's, passend bij de focus en aard van de opleiding en vult bij de bijbehorende items in of deze van toepassing zijn op de opleiding.

2. Wat wil de opleiding bereiken?

- Naar aanleiding van deze inventarisatie bepaalt de opleiding wat deze wil bereiken met één of meerdere aansluitingsthema's vanuit een bepaalde ambitie.
- Passend bij deze ambitie maakt de opleiding een keuze of en welke interventies gewenst zijn. De adviseurs Aansluiting vo/mbo-Hogeschool Rotterdam kunnen hierbij een adviserende of doorverwijzende rol spelen.

Context

Om de kansen op studiesucces van de instromende studenten te vergroten, werkt Hogeschool Rotterdam intensief samen met de collega-hbo-instellingen en de vo- en mbo-instellingen in de regio. De Quickscan sluit aan op de koers die Hogeschool Rotterdam wil varen en die beschreven staat in de *Notitie Versterking regionale samenwerking vo/mbo* (2017). De hogeschool geeft hierin aan dat strategische prioriteit ligt bij het verhogen van de kansen op studiesucces voor jongeren binnen de regio en daarom de structurele samenwerking opzoekt met de omliggende scholen. De Quickscan kan gebruikt worden bij de invulling van het opleidingsprofiel en sluit aan bij de *Handreiking Opleidingsprofiel* van Hogeschool Rotterdam. Met de Quickscan wordt het aansluitingsproces duidelijk en wordt de verbinding gemaakt met HR-evaluaties als 100 dagenonderzoek en SKC.

Er wordt een onderscheid gemaakt tussen (vo-)leerling en (mbo-)student, als het om het toeleverend onderwijs gaat. De term 'aankomende student' wordt gehanteerd, zodra deze zich voorbereidt op een studie bij Hogeschool Rotterdam. De 'aanmelder' heeft zich via Studielink voor een studie aangemeld. Achter in de Quickscan zijn bronnen toegevoegd ter inspiratie.

Voor de poort: voorbereiding hbo

1. Opleidingsvoorlichting

☐ De opleiding zorgt voor een goede voorlichting Een goede opleidingsvoorlichting die aansluit op het toeleverend onderwijs is van groot belang. Verkeerde studiekeuze is nog steeds de belangrijkste reden van uitval en switch tijdens de propedeuse.		
VOOR DE POORT	Interventies:	Items
		☐ 1. Draagt de opleiding zorg voor studiekeuzeactiviteiten en opleidingsinformatie waarbij leerlingen/studenten en hun netwerk een realistisch beeld krijgen van de inhoud (vakinhoud, vaardigheden, SLC/PI), opzet, beroepsbeeld en het toekomstperspectief van de opleiding?
		☐ 2. Worden de voorlichtingsinformatie, het aanbod aan studiekeuzeactiviteiten en de inzet van kanalen in onderlinge samenhang en in samenwerking met het toeleverend onderwijs verzorgd?
		☐ 3. Houdt de opleiding bij de voorlichtingsinformatie, -activiteiten, -materialen en -kanalen rekening met de diversiteit aan doelgroepen (bijv. vo-mbo, voorexamenjaar-examenjaar, autochtonen en leerlingen/studenten met migratieachtergrond, jongens-meisjes)?
		☐ 4. Sluit de voorlichting goed aan op de belevingswereld van de havist/mbo'er?
		☐ 5. Biedt de opleiding aankomende studenten de mogelijkheid tot persoonlijk contact met studenten van de opleiding en beroepsbeoefenaars?
		☐ 6. Evalueert de opleiding jaarlijks de voorlichting? Checkt de opleiding deze met het toeleverend onderwijs en Studievoorlichting?

2. Aansluiting en samenwerking toeleverend onderwijs

☐ De opleiding sluit aan op en werkt samen met het toeleverend onderwijs Regionale afstemming en samenwerking met het mbo en vo zorgt voor betere aansluiting tussen de verschillende onderwijssectoren en verhoogt daarmee studiesucces in het hbo.		
VOOR DE POORT	Interventies:	Items
		☐ 7. Heeft de opleiding zicht op de instroom vanuit mbo, havo en vwo? Hoe is de verhouding havo/vwo/mbo, van welke scholen/opleidingen zijn leerlingen/studenten afkomstig, om welke aantallen/percentages gaat het?
		☐ 8. Is de opleiding aangesloten bij het samenwerkingsverband 'Samen werken aan een betere aansluiting vo-hbo'? Bezoekt de opleiding in dit kader de bijeenkomsten en zet deze zich in voor het implementeren van de producten en activiteiten die voortvloeien uit het convenant (afspraken over aansluitingspijlers: vakinhoudelijke aansluiting, hbo-vaardigheden, loopbaanontwikkeling en -begeleiding (LOB) en hbo-vaardigheden)?
		☐ 9. Maakt de opleiding deel uit van een regionaal sector-/opleidingsoverleg mbo-hbo met verwante opleidingen uit het middelbaar en hoger beroeps-onderwijs?

Door de poort: intake traject

3. Intake traject (studiekeuzecheck/numerus fixus/aanvullende eisen)

☐ De opleiding draagt zorg voor een goed intake traject

Een goed ingericht intake traject zorgt ervoor dat de 'juiste student op de juiste plek' terecht komt en levert de opleiding voldoende informatie op over de aanmelder om hem goed te kunnen begeleiden bij de start van zijn hbo-studie.

DOOR DE POORT	Interventies:	Items
		☐ 10. Is de doelstelling van het intake traject bereikt? Ondersteunen de gekozen instrumenten de doelstellingen van het intake traject?
		☐ 11. Zijn de opleiding en aanmelders tevreden over de inrichting en organisatie van het intake traject?
		☐ 12. Is er tijdens het intake traject aandacht voor de diversiteit in de instroom (bijv. vo-mbo, autochtonen en studenten met migratieachtergrond, jongens-meisjes en studenten met een functiebeperking) en de diversiteit in karakter en competentie?
		☐ 13. Geeft het intake traject de aanmelder een reëel beeld van de inhoud, het niveau en onderwijsvormen van de opleiding en het beroepenveld?
		☐ 14. Helpt de opleiding de aanmelder te reflecteren op zijn studiekeuze door inzicht te geven in zijn verwachtingen, motivatie en interesses?
		☐ 15. Sluit de invulling van het intake traject goed aan bij de (belevingswereld van de) aanmelder (bijv. opdrachten, taalniveau, instructie en testen)?
		☐ 16. Levert het intake traject de opleiding voldoende informatie op over de aanmelder (bijv. motivatie, kwaliteiten, thuissituatie en instroomniveau)?
		☐ 17. Verbindt de opleiding de uitkomsten uit het intake traject van de aanmelder met de begeleiding binnen SLC/PI (bijv. met het LOB-cv)?
		☐ 18. Verwijst de opleiding de aanmelder door naar aanleiding van de SKC-uitkomsten (bijv. naar decanaat, Student aan Zet, vakantieschool, ondersteunend onderwijs of andere opleiding)?
		☐ 19. Wordt de organisatie en invulling van het intake traject jaarlijks geëvalueerd (bijv. met alle stakeholders binnen de opleiding/hogeschool, studenten, aanmelders die niet gekozen hebben voor de opleiding en de uitvallers bij de opleiding)? Zijn er naar aanleiding van de uitkomsten van HR-breed SKC-onderzoek maatregelen getroffen?
		☐ 20. Is de communicatie afgestemd op de doelgroep en is de toon positief? Benadert de opleiding de aanmelder op een persoonlijke manier en met hoge verwachtingen?
		☐ 21. Wordt het netwerk/de ouders van de aanmelder bij de opleiding betrokken (bijv. bij opleidingsspecifieke voorlichting)?
		☐ 22. Is de opleiding vertegenwoordigd bij HR-brede SKC-bijeenkomsten ?

Na de poort: eerste 100 dagen hbo

4. Curriculum en studiegedrag

☐ De opleiding draagt zorg voor een curriculum dat het studiegedrag positief beïnvloedt

Het studiegedrag van studenten wordt beïnvloed door de programmering van de studieonderdelen, aandacht voor hbo-vaardigheden, de toetsprogrammering en regelgeving. Het curriculum sluit vakinhoudelijke aan op het toeleverend onderwijs.

NA DE POORT	Interventies:	Items
		☐ 23. Weet de opleiding hoe studenten van vo/mbo de aansluiting ervaren tussen de opleiding en het toeleverend onderwijs (bijv. 1e 100 dagenonderzoek)? Worden er na analyse van de aansluitingsproblemen (indien van toepassing) aanpassingen ingevoerd?
		☐ 24. Borduurt SLC/PI inhoudelijk voort op loopbaanontwikkeling en -begeleiding (LOB) in het toeleverend onderwijs?
		☐ 25. Sluiten modules vakinhoudelijk aan op het toeleverend onderwijs in een doorlopende lijn?
		☐ 26. Bevat het curriculum rendementsbevorderende maatregelen (bijv. maximaal acht tot tien onderwijsmodules per jaar, spreiding van tentamens, activerend toetsprogramma met elke drie tot vier weken deeltoetsen, beperkt of onaantrekkelijk herkansingsbeleid, contacttijd verspreid over de week en zelfstudietijd ingeroosterd)?
		☐ 27. Hebben alle docenten tijdens de lessen aandacht voor de generieke hbo-vaardigheden (studie- en informatievaardigheden, probleemoplosvaardigheden, digitale vaardigheden, taalvaardigheid Nederlands, taalvaardigheid Engels, sociale en maatschappelijke vaardigheden en samenwerken)?

5. Sociale binding

☐ De opleiding werkt bewust aan het bevorderen van sociale binding

Studenten voelen zich thuis bij de opleiding en voelen zich betrokken bij hun medestudenten en docenten. De opleiding zorgt voor binding door kleinschaligheid, een inhoudelijke startweek, een activerende didactiek en persoonlijke aandacht voor de student.

NA DE POORT	Interventies:	Items
		☐ 28. Wordt er tijdens de verplichte Startweek gewerkt aan sociale binding en worden studenten goed voorbereid op de inhoudelijke start van de studie?
		☐ 29. Stimuleert de opleiding binding tussen studenten (bijv. met activiteiten, studievereniging, klassenvertegenwoordigers en vaste klassen)?
		☐ 30. Bevordert de opleiding kleinschaligheid (bijv. klassen gekoppeld aan beperkt aantal docenten, studenten werken in kleine groepen)?
		☐ 31. Draagt de opleiding zorg voor een didactiek waarbij ruimte is voor een actieve bijdrage van studenten tijdens de les?
		☐ 32. Werkt de docent/coach bewust aan het bevorderen van sociale binding (bijv. aansluiting bij behoeftes studenten, prettige sfeer creëren, laagdrempelig toegankelijk zijn, interesse in achtergrond en leefwereld student en stimulering sociale activiteiten)?

6. Studiesucces/uitval

☐ De opleiding heeft inzicht in studiesucces/uitval eerstejaarsstudenten

Door inzicht in de oorzaken van studiesucces/uitval en het vroegtijdig herkennen en monitoren van de problematiek van instromende studenten kunnen passende maatregelen worden genomen.

NA DE POORT	Interventies:	Items
		☐ 33. Is bekend wat de grootste struikelvakken zijn? Worden er passende maatregelen getroffen?
		☐ 34. Is bekend of er een verband is tussen specifieke havovakken en het studiesucces binnen de opleiding? Wordt hier actie op ondernomen?
		☐ 35. Weet de opleiding hoe groot het verschil is in studiesucces (bijv. tussen autochtonen studenten en studenten met migratieachtergrond, jongens-meisjes, studenten afkomstig van verwante en niet-verwante opleidingen en voltijd- en deeltijdstudenten) en is er actie ondernomen om dit verschil zo klein mogelijk te laten zijn? Monitort de opleiding of de acties effect hebben?
		☐ 36. Zijn de redenen voor uitval opleiding bekend en is na analyse actie ondernomen?
		☐ 37. Is er vroegtijdig aandacht/een aanpak voor studenten van wie vermoed wordt dat zij het niet gaan redden of die regelmatig niet naar de colleges komen?

7. Begeleiding

☐ De opleiding is zich bewust van de rol van de docent tijdens de eerste 100 dagen

De docenten maken het verschil in de klas. Ze dragen bij aan een duidelijke, stimulerende leeromgeving waarin studenten zich gewaardeerd en gezien voelen. De docenten zijn proactief en zorgen voor onderwijs dat aansluit bij de instromende student.

NA DE POORT	Interventies:	Items
		☐ 38. Verwijst de coach studenten door naar het decanaat en ondersteunend onderwijs (bijv. Nederlands, Engels en exacte vakken)?
		☐ 39. Informeert de docent/SLC-studenten over het aanbod van Student aan zet (bijv. studeren met een functiebeperking, studerende mantelzorgers en studeren als LHBT'er)?
		☐ 40. Zet de opleiding bewust docenten en coaches in voor de colleges en coaching in het eerste jaar?
		☐ 41. Geeft de docent specifieke positieve feedback en feedforward op inhoud, zelfregulatie en gekozen strategieën?
		☐ 42. Geeft de docent duidelijke informatie en schept deze heldere verwachtingen (bijv. met duidelijke instructies bij toetsen en opdrachten)?
		☐ 43. Is inclusief (en) taalontwikkellend lesgeven (TOL) geïntegreerd in de lessen van alle docenten?
		☐ 44. Zijn de onderwijsleeractiviteiten zo ontwikkeld dat ze aansluiten bij leervraag en leerhouding van de instromende student?
		☐ 45. Investeert de opleiding in professionalisering van docenten op het gebied van aansluiting (bijv. pedagogische capaciteiten, inclusief en taalontwikkellend lesgeven (TOL))?

Aansluiting vo/mbo-Hogeschool Rotterdam

De quickscan is ontwikkeld door de adviseurs Aansluiting. Deze adviseurs brengen het voortgezet onderwijs (vo)/middelbaar beroepsonderwijs (mbo) en de opleidingen van de Hogeschool Rotterdam met elkaar in contact en stimuleren de ontwikkeling van gezamenlijke activiteiten, projecten en trajecten die de aansluiting van de vooropleiding op de opleidingen van Hogeschool Rotterdam verbeteren.

Studiesucces vergroten en uitval verminderen

De afgelopen jaren is de samenwerking met het vo en mbo sterk geïntensiveerd. De uitval en de druk op het studiesucces van ingestroomde studenten is hier een belangrijke aanleiding voor. De stip op de horizon is duidelijk: opleidingen willen het studiesucces van havisten en mbo'ers in het hbo vergroten en de uitval verminderen. Dat doen ze door hen goed te informeren en adviseren voor de poort en hen goed te begeleiden na de poort. Dat betekent dat vo- en mbo-instellingen en Hogeschool Rotterdam kennis hebben van de inhoud en opzet van elkaars onderwijs en ze daar ook rekening mee houden als het gaat om het bepalen van het eind- en startniveau. Maar het betekent ook dat ze het aspirant-studenten mogelijk maken om op een weloverwogen, goed begeleide manier een keuze voor een vervolgstudie te maken.

Aansluitingspijlers

Het opbouwen van een duurzame relatie, het stimuleren en ontwikkelen van gezamenlijke instrumenten/producten en het bevorderen van de samenwerking tussen vo/mbo en Hogeschool Rotterdam zijn middelen om het studiesucces te vergroten. Daarbij richt het werk van de adviseurs Aansluiting zich op de volgende drie thema's, die met elkaar de pijlers vormen voor een goede aansluiting tussen havo/mbo en Hogeschool Rotterdam:

- het kiezen: loopbaanontwikkeling en -begeleiding (LOB)
- het kunnen: aansluiting op hbo-vaardigheden
- het kennen: vakinhoudelijke aansluiting, met name de vakken Nederlands, wiskunde/rekenen en economie

Ondersteuning opleidingen

De adviseur Aansluiting is verbonden aan één of meerdere instituten en is contactpersoon voor advies en ondersteuning over aansluiting(sbeleid) op (de bovenbouw van) het vo en mbo in relatie tot het eerste jaar en met name de eerste 100 dagen van het hbo. We maken gebruik van instroomgegevens die toegespitst zijn naar voorschool en -opleiding en zetten graag ons brede netwerk in binnen en buiten de hogeschool. Bij een eventueel vervolgetraject betrekken we bijvoorbeeld de afdelingen Studievoorlichting, Beleids- en Managementinformatie, Toelatingsexamens en Ondersteunend Onderwijs, Onderwijskwaliteit en personeel, de werkgroepen Studiekeuzecheck en Numerus fixus en PR-teams.

De volgende personen zijn werkzaam als adviseur aansluiting vo/mbo-Hogeschool Rotterdam:

- ✓ Mariska Oudwater (sector Economie)
- ✓ Carla Spek (sectoren Techniek en Kunst)
- ✓ Ellis Wertenbroek (sectoren Gezondheidszorg, Welzijn en Onderwijs)
- ✓ Henrike Knippenberg

Voor vragen, wensen of aanmelding voor de *Nieuwsbrief Studievoorlichting en Aansluiting* kun je contact met ons opnemen via het e-mailadres: aansluiting@hr.nl. Op de HINT-pagina onder 'Kwaliteit en onderwijs' en vervolgens 'Aansluiting vo/mbo naar HR' vind je meer informatie over de thema's vo, mbo en de aansluiting met het hbo.

Bronnen

Algemeen

Handreiking opleidingsprofiel Hogeschool Rotterdam 2018:

[https://infoland.hr.nl/iProva/iDocument/Viewers/Frameworks/ViewDocument.aspx?DocumentID=15f5a4c5-c074-4ee0-8130-](https://infoland.hr.nl/iProva/iDocument/Viewers/Frameworks/ViewDocument.aspx?DocumentID=15f5a4c5-c074-4ee0-8130-80af1cf11fb2&NavigationHistoryID=334564&PortalID=1756&Query=handreiking+opleidingsprofiel)

[80af1cf11fb2&NavigationHistoryID=334564&PortalID=1756&Query=handreiking+opleidingsprofiel](https://infoland.hr.nl/iProva/iDocument/Viewers/Frameworks/ViewDocument.aspx?DocumentID=15f5a4c5-c074-4ee0-8130-80af1cf11fb2&NavigationHistoryID=334564&PortalID=1756&Query=handreiking+opleidingsprofiel)

Rapportage 100 dagen HR 2016: <https://hint.hr.nl/nl/HR/Voorzieningen--Services/managementinformatie-en-onderzoek/onderzoeken2/Studiesucces/100-dagen-hr--studiesucces-bevorderen-in-het-eerste-jaar/>

Opleidingsvoorlichting

Studievoorlichting: <https://hint.hr.nl/nl/HR/Voorzieningen--Services/Communicatie/Studievoorlichting/>

Aansluiting en samenwerking toeleverend onderwijs

<https://hint.hr.nl/nl/HR/Over-de-HR/Kwaliteit-en-onderwijs/Aansluiting-van-vo-mbo-naar-HR/>

Regionaal ambitieplan vo/mbo-Hogeschool Rotterdam (2017) - op te vragen via: aansluiting@hr.nl
www.aansluiting-voho010.nl

Intaketraject

Zoeken naar de weg omhoog - Roel in 't veld 2016:

<https://www.hogeschoolrotterdam.nl/contentassets/523a0403042b49789ad82c3fccf419aa/zoeken-naar-de-weg-omhoog.pdf>

LOB mbo-hbo:

<https://www.hogeschoolrotterdam.nl/contentassets/97043bef09f144e3b8bab5e6aced2743/1804-visie-en-handreiking-lob-mbo-hbo.pdf>

Evaluatie SKC Hogeschool Rotterdam (2018) – op te vragen via: aansluiting@hr.nl

Van SLC naar PI: <https://hint.hr.nl/nl/HR/Voorzieningen--Services/Onderwijsservices/advies--ondersteuning-slc/>
www.lob-cv.nl

Curriculum en studiegedrag

Van Berkel, H., Jansen, E., & Bax. A. (2012). Studiesucces bevorderen: het kan en is niet moeilijk. P. 32, 70, 72, 104/105

Publicatie *Aandacht voor Vaardigheden in het voortgezet onderwijs*: <https://aansluiting-voho010.nl/themas/hbo-vaardigheden>

Goal-setting interventie: www.scienceguide.nl/2018/06/streven-naar-studiesucces-met-aandacht-voor-studentenwelzijn/

Sociale binding

100 dagen HR. P. 3, 4 en 5 6

Van Berkel, H., Jansen, E., & Bax. A. (2012). Studiesucces bevorderen: het kan en is niet moeilijk. P. 55, 59, 107, 126

Huffener, E. (2016). De invloed van het sociale netwerk op de studie-uitval in het hbo. P.45-50

<https://www.scienceguide.nl/2017/05/gewoon-goed-lesgeven>

<https://www.hogeschoolrotterdam.nl/contentassets/523a0403042b49789ad82c3fccf419aa/zoeken-naar-de-weg-omhoog.pdf>

Studiesucces/uitval

Trendonderzoek studiesucces: <https://hint.hr.nl/nl/HR/Voorzieningen--Services/managementinformatie-en-onderzoek/onderzoeken2/Studiesucces/trendonderzoek-studiesucces-2017/>

Onze studenten, Marja Poulussen en Winnie Roseval, HR kenniscentrum Talentontwikkeling :

<https://www.hogeschoolrotterdam.nl/onderzoek/projecten-en-publicaties/pub/onze-studenten/06ec4a00-90b3-4b93-bd52-720fed3c2966/>

Kansrijke schoolloopbanen in en op weg naar het hbo - Louise Elffers 2016

<http://www.hva.nl/content/publicaties/lectorale-redes/2016/louise-elffers.html>

Begeleiding

Student aan Zet: <https://hint.hr.nl/nl/HR/Studie/Ondersteuning-doelgroepen/Deelpunten/>

Ondersteunend onderwijs: <https://hint.hr.nl/nl/HR/Studie/studiebegeleiding/Ondersteunend-Onderwijs/OO-via-Studieloopbaancoach/>